

In mijn essay betoogde ik dat de mensheid haar autonomie steeds meer overdraagt aan technologieën die in dienst staan van winstgedreven bedrijven.

Die bedrijven reduceren ons tot data, en sturen ons gedrag met algoritmes. Ze nemen onze vrijheid te kiezen wat wij consumeren volledig af, vaak zonder dat we het doorhebben.

Dankzij dat essay mocht ik meedoen aan de European Youth Tour. En toen ik het daarna nog eens teruglas, viel me iets op.

Kijk, ik had het wel over autonomie, over vrijheid... maar eigenlijk had ik nooit echt benoemd wat we als mensheid precies kwijtraken. Wat dat 'menselijke autonomie' nou écht betekent.

Want vrijheid is niet alleen iets filosofisch of abstracts.

De European Youth Tour liet namelijk zien dat menselijke autonomie draait om de vrijheid om op een authentieke manier verbinding met anderen aan te gaan; en juist die vrijheid staat nu op het spel.

Maar hoe ziet deze vrijheid nou eigenlijk concreet eruit? Dat blijft uiteraard persoonlijk, maar tijdens de tour waren er een paar ervaringen die mij hierover aan het denken hebben gezet.

Zo kregen wij in de grootloge van Reykjavik in IJsland een lezing over de Odd Fellows, waarin onder meer jullie kernwaarden werden toegelicht: vriendschap, liefde en waarheid.

Het was opmerkelijk dat de gedeelde ervaringen tussen de delegates precies overeenkwamen met deze kernwaarden.

Er ontstonden vriendschappen dankzij het uitwisselen van ware verhalen, gedachtes en ervaringen. Niemand probeerde indruk te maken, we luisterden gewoon écht naar elkaar.

In gesprekken, onder de ongebruikelijke omstandigheden in zowel IJsland en New York hadden wij over waar we vandaan komen, wat ons drijft, en hoe we naar de wereld kijken.

Ik herinner me de eerste avond in IJsland, bijvoorbeeld. We zaten met een aantal delegates bij elkaar in een kamer. Iemand begon te vertellen over zijn toekomstplannen, wat hij later wilde doen, waarom dat belangrijk voor hem was, welke twijfels hij had. En wat me opviel was dat iedereen luisterde. Er was geen haast, geen ongeduld, geen afleiding. Gewoon een groep mensen die naar elkaar luisterden, met aandacht.

Iemand anders deelde zijn verhaal. Over compleet andere dromen, andere ambities, andere achtergronden. De een wilde de landbouw in, de ander het leger, weer een ander wilde iets doen met technologie of onderwijs. Sommigen wisten het nog niet precies, en durfden dat gewoon toe te geven. We luisterden naar elkaar niet omdat we het allemaal eens waren, maar omdat ieders verhaal iets toevoegde.

En kijk, dat klinkt misschien klein, misschien zelfs een beetje clichématig, maar dat is het helemaal niet. Wanneer luisteren we eigenlijk nog écht naar elkaar? Zonder dat een algoritme of een redacteur heeft bepaald dat dit verhaal "relevant voor jouw interesse" is? Zonder dat er een melding binnenkomt die je aandacht wegtrekt? Dit waren momenten van ongestoorde menselijke verbinding, iets wat tegenwoordig onder druk staat.

Via deze verbinding wisselden delegates ook hun betrokkenheden uit. Verschillende delegates zetten zich nu al in voor cultuur, voor mensenrechten, voor onderwijs, voor gezondheidszorg. Het zijn allemaal verschillende passies, maar dezelfde betrokkenheid. De wereld nét iets beter achterlaten dan je hem hebt aangetroffen.

Een voorbeeld waar deze betrokkenheid naartoe kan leiden zagen we in IJsland. Ylse Anna de Vries, een voormalige delegate van de United Nations Pilgrimage for Youth, de Amerikaanse versie van de European Youth Tour, gaf ons een lezing over haar werk.

Momenteel promoveert zij in seismologie en ze onderzoekt de vulkanische activiteiten in IJsland. Ze vertelde over haar onderzoek op het herkennen van patronen in seismische activiteit, in de hoop bij te dragen aan een betere voorspelbaarheid van toekomstige uitbarstingen zoals die in Grindavík. Dit laat perfect zien hoe je op je eigen unieke manier aan de maatschappij kunt bijdragen.

En die diversiteit aan manieren, aan perspectieven – daar draaide eigenlijk de hele tour om. Kijk, twintig jongeren uit verschillende landen, verschillende achtergronden en verschillende overtuigingen. Op een social media platform zou dat een ramp zijn; algoritmes zouden ons in zogenaamde echo chambers hebben opgesloten, ieder in zijn eigen hokje met radicale verschillen tegenover elkaar uitgelicht.

Maar in persoon, tegenover elkaar ontstond er respect. Niet omdat iedereen het eens was, maar juist omdat we elkaars verschillen konden zien én waarderen.

Zulke momenten kunnen alleen ontstaan als er geen systeem tussen zit dat voor je bepaalt wie of wat relevant is.

En daar zit precies het gevaar. Stel je voor dat tussen elk van deze unieke momenten eerst een algoritme had bepaald wat je te zien kreeg. "Voor deze persoon is dit gesprek irrelevant, dus laten we iets anders neerzetten, iets wat hem net genoeg tevreden houdt om niet te merken dat we zijn wereld voor hem inkaderen."

Dan verlies je de vrijheid om zelf te ontdekken welke ervaringen voor jou waardevol zijn. Voordat je het weet, word je gevormd door een systeem in plaats van echte ontmoetingen. Het is niet meer een iemand, maar iets dat je aan het vormen bent. Een nummer in het systeem, iets dat niet meer in staat is om zelf beslissingen te nemen.

En dan vraag ik me af: bestaan vriendschap, liefde en waarheid nog wel echt, als ze worden voorgeschoteld als afgestemde producten ontworpen om betrokkenheid te maximaliseren in plaats van betekenis opbouwen?

Menselijke autonomie is de vrijheid om te luisteren naar stemmen die een algoritme nooit voor je zou selecteren.

En juist die vrijheid staat op het spel. Mijn essay eindigde met deze woorden, die nu in een ander licht staan:

Het is een voortdurende strijd om de balans te bewaren tussen de voordelen van technologie en het behoud van onze menselijke waarden, een strijd waar we ons allemaal bewust van moeten zijn en waaraan we allemaal moeten bijdragen. Dus laten we de 'nutteloze' menselijke dingen niet vergeten – de emoties, de intuïtie, de creativiteit, de cultuur – want het zijn juist deze aspecten die ons uniek maken en die we moeten beschermen in een steeds meer technologische wereld. We hebben maar één maatschappij, en het is aan ons om deze met onze unieke menselijke bijdrage te verrijken.